

Avusturya Silahlı Kuvvetlerinde Kültürel Özelliklerin Korunması Başarılı “Risk Yönetimi” Yöntemi Olarak Araştırma ve Öğretim

YAZARLAR: Teg. Dr. Markus SWITTALEK, Alb. Dr. Hubert SPECKNER

Avusturya Milli Savunma Akademisi, Beşeri ve Sosyal Bilimler Bölümü
Viyana Avusturya

Avusturya Silahlı Kuvvetleri dünya çapında askeri kuvvetler olup 1954 “Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Özelliklerine Korunmasına ilişkin Hague Sözleşmesi” hükümleri ve ekli iki protokolü çerçevesinde “Kültürel Özelliklerin Korunması için İrtibat Subayları” (LO/PCP) görevlendirmiştir.

Fakat son yıllarda gerçekleştirilen çeşitli operasyonlardan elde ettiği deneyimler ve temelden değiştirilmiş tehdit senaryolarında görüldüğü ve Hague Sözleşmesi ile ekli protokollerinde ifade edildiği üzere, kültürel özelliklerin korunması hususu temelde açık şekilde belirlenmiş “Kültürel Özelliklerin Korunması için İrtibat Subayları” görevlerinin ötesine geçmektedir ve geçmelidir.

Avusturya Savunma Kanunu, Avusturya Silahlı Kuvvetleri için dört tür operasyon öngörmektedir:

- (a) Askeri milli savunma;
- (b) Ana vatanda polis kuvvetlerine destek sağlama;
- (c) Olağan dışı çaplarda felaketlerin ardından afet yardımı operasyonları ve
- (d) Uluslar arası bağlamda Avusturya Silahlı Kuvvetleri birimlerinin konuşlandırılması.

Prensipte, “Kültürel Özellikleri Koruma/İrtibat Subayı” (PCP/LO) görevleri şunlardan oluşur:

- Askeri karargahı ve sorumlu subayları genel sivil durum ve sivil fiili önlemler konusunda bilgilendirmek
- Sivil yetkililer ve merciler ile iletişim halinde askeri çıkarları gözetmek
- Genel askeri durum ve askeri fiili önlemler konusunda bilgi sağlamak
- Sivil yetkililere ve mercilere askeri hususlara ilişkin tavsiyeler vermek
- Sivil talepleri askeri karargaha ve sorumlu subaylara iletmek
- Genel ve özel operasyon hazırlıkları aşamasında ilgili alarm ve operasyon planlarının ve temel malzemelerin dikkatle hazırlanmasına yardımcı olmak
- Sivil yetkililere ve mercilere savunma politikasına ilişkin bilgiler temin etmek

Buna göre, Avusturya Silahlı Kuvvetlerinde araştırma ve öğretim, bu temel ilkeleri takip etmelidir ve bu nedenle birçok yönü bulunmaktadır.

Son 25 yılda Avusturya Silahlı Kuvvetleri tarafından düzenlenen birçok uluslar arası sempozyum ve atölye çalışmalarında bu yönlerin bazıları bilimsel olarak ele alınmış ve elde edilen sonuçların bir bölümü uygulanmış iken bazıları halen yürürlüğe girmeyi beklemektedir.

Diğer yönlerle ilişkin araştırmalar, Avusturya Milli Savunma Akademisi/Viyana himayesinde devam etmektedir:

- Yukarıda sözü edilen operasyon türlerine ilişkin temel malzemelerin etkili şekilde hazırlanması (örn. coğrafik yer tanımlama)

- Kültürel özelliklerin korunmasından sorumlu çekirdek personeli, diğer personele gerekli emirleri vermek suretiyle uygulama işlemini desteklemekle görevlendirmek

Avusturya Silahlı Kuvvetlerinde, “Kültürel Özelliklerin Korunmasından Sorumlu İrtibat Subaylarının” eğitimi şu ana kadar aşağıdakileri içermiştir:

- Avusturya Silahlı Kuvvetleri İrtibat Subaylarının, Kültürel Özelliklerin Korunmasına ilişkin Avusturya Milli Savunma Akademisinde eğitim ve detaylı eğitim görmesi. LO/PCP subaylarının temel eğitimi bir hafta sürer ve aşağıdaki konuları içerir:

- Hukuk öğretimi
- Mevcut “durum tahmini” ve genel olarak personel hizmetlerine giriş
- Kültürel özellikleri koruma personeline uzman eğitimi verilmesi, bu eğitim kültürel özelliklerin korunmasına ilişkin mevcut “temel malzemelerin” tanıtımı, kültürel özelliklerin korunması hususunda geçerli yasal dayanaklar (“temel yönerge”) ve Savunma Kanunu çerçevesinde her türlü operasyona ilişkin taktik eğitimi içerir
- Ulusal ve uluslar arası düzeyde kültürel özelliklerin korunmasından sorumlu kurumların işleyişine ilişkin görevler ve yöntemler

- **Daha önce verilmiş olan eğitimler:**

Birçok ulusal ve bilhassa uluslar arası sempozyum veya çalıştaylarda Savunma Kanununun fıkra (a) ve (d) çerçevesinde genel yükümlülükler hem teori hem de uygulama bakımından yoğun şekilde ele alınmıştır:

1997 – “Göttweig” Durumu – savunma operasyonlarında kültürel özelliklerin korunması

1999 – “Friesach” Durumu – geciktirici savunma operasyonlarında kültürel özelliklerin korunması

2001 – “Montfort” Durumu – uluslar arası operasyonlarda kültürel özelliklerin korunması, Kosova’daki durum örnek durum olarak kullanılmıştır

2006 – “Pallas Athena” Durumu – barış destekleme hareketlerinde kültürel özelliklerin korunması, Bosna-Hersek’teki durum örnek durum olarak kullanılmıştır

2010 – Viyana’da Avusturya Silahlı Kuvvetleri tarafından düzenlenen Hague Sözleşmesi ve iki protokolünün uygulanmasına ilişkin UNESCO çalıştay çerçevesinde saha tatbikatı. Tatbikatta, arşiv ve kütüphanelerdeki “taşınabilir kültürel özelliklerin” korunmasına ilişkin sorunlar üzerinde durulmuştur.

2011 – “Kültürel Özelliklerin Korunması” adlı NATO pilot eğitimi ile kültürel özelliklerin korunması işlemlerinin “Askeri Karar Verme Sürecinde” uygulanmasına ilişkin Avusturya Milli Savunma Akademisinin mevcut araştırmalarının kısaca tanıtımı.

- Avusturya Askeri Akademisinin kurmay subay eğitimi çerçevesinde subayların ileri düzey eğitiminin bir parçası olarak kültürel özelliklerin korunmasına ilişkin hususlara giriş
- Tatbikatlar ve kendi sorumluluk alanlarına ilişkin çekirdek eğitimler sırasında kültürel özellikleri koruma subaylarının etkinlikleri

Gelecekte öğretim önemli ölçüde genişletilecektir:

- Avusturya Askeri Akademisinde gelecekteki askeri liderlerin eğitiminin bir parçası olarak kültürel özellikleri korumaya ilişkin tüm hususların kapsamlı tanıtımı:
 - * Askeri özellik korumasını ele alan “Silahlı Çatışma Halinde Kültürel Özelliklerin Korunmasına ilişkin Hague Sözleşmesi” ve iki ekli protokolünün tüm yönlerine ilişkin ve uluslar arası yasalara ilişkin dersler dahilinde yoğun ve uygulama ağırlıklı temel öğretim.
 - * Avusturya Askeri Akademisinde, “Hukuki Standartların İcrası”na ilişkin modül I ve II çerçevesinde, yukarıda sözü edilen tarihi bina ve anıtların sivil korumasının tüm yönlerine ilişkin yoğun ve uygulama ağırlıklı temel öğretim.

* Avrupa Savunma Bakanlarının üzerinde uzlaştığı, Avusturya Askeri Akademisinde düzenlenen 2010 Sonbaharından beri geçerli olan PSO modülü için temel hukuk öğretimi çerçevesinde.

- Tüm çekirdek personelin eğitimi için, ilk önce öğretim desteği ile, öğretim materyalleri geliştirilmesi ve Avusturya Silahlı Kuvvetlerindeki eğitim ve öğretim kurumlarında öğretmen eğitimi verilmesi
- Tüm büyük çaplı tatbikatlarda kültürel özelliklerin korunması senaryolarının uygulanması (özellikle dijital olarak simülasyonu yapılan tatbikatlarda).

Kültürel Özelliklerin Korunmasının Amacı

Biz, Avusturya Silahlı Kuvvetlerinde, PCP alanına yönelik birçok “alınacak dersler” ve “alınan dersler” çalışması yaptık:

- İlk “anahtar kelime” CIMIC (Sivil Asker İşbirliği) idi. PCP'nin, bilhassa uluslar arası harekatlarda, fakat aynı zamanda afet yardımı gibi ulusal harekatlarda da CIMIC çerçevesinde uygulanması gerektiğini öğrendik. On yıldan daha uzun süre sonra ve elde ettiğimiz çokça deneyim sayesinde, bu konunun oldukça geniş bir CIMIC alanı olması nedeniyle çok zorlu bir husus olduğunu öğrendik.
- İkinci “anahtar kelime” ise İRTİBAT idi. PCP personeli ile Hukuk Danışmanları (LEGAD), Politik Danışmanlar (POLAD) veya PCP alanında çalışan Uluslar Arası Kuruluşlar, Devlet Kuruluşları ve Sivil Toplum Örgütleri ile de yoğun şekilde “birlikte çalışma” ve işbirliği gerektiğini öğrendik.
- Üçüncü “anahtar kelime” EĞİTİM idi. Yukarıda belirtildiği gibi, askeri personelin PCP alanında ÖĞRETİM, TALİMAT VE EĞİTİM alması gerektiğini öğrendik. Bu öğelerin hiçbiri tek başına yeterli olmayacaktır. Askerler PCP alanında eğitim verilmesi, tüm rütbe düzeydeki komutanların eğitilmesi gerekir ve bazen PCP alanında “eğitilmiş” askeri personelimiz olmalıdır.
- Şimdilik son “anahtar kelime” döneme ilişkin katı şekilde askeri bir öğe: “ASKERİ KARAR VERME SÜRECİ”. Bunun anlamı bir askeri harekatın başlangıcından, planlanmasına, “Operasyon Emirlerini” belirleyen karar verme aşamasında, askeri düzen ve tatbikatın tüm safhalarında ve özellikle “Sorumluluk Alanında” askeri personel istihdam edilmesinde PCP'nin uygulanması gerektiğidir.

Taşınabilir Kültürel Özelliklerin Korunmasında Risk Yönetimi

İlk olarak, müzelerde, arşivlerde, kütüphanelerde risk yönetimi hazırlığı sorumlu sivil yetkililerin yükümlülüğüdür. Bağdat, Kahire ve diğer çatışma alanlarında öğrendiğimiz üzere, askeri personelin silahlı çatışma, terörizm veya felaket yardımı dönemlerinde risk yönetimi yapması gerekir. Bir kriz durumunun ortaya çıkmasından önce sivil yetkililerde yeterli hazırlanmış bir risk yönetimi bulunmuyor ise, bazen askeri kuvvetlerin uygulanabilir bir risk yönetimi geliştirmesi için çok geç olur.

Bu konuya ilişkin araştırmalar, birçok sivil yetkilinin “Askeri Karar Verme Sürecinde” askeri personelin ne konuştuğu hakkında hiçbir fikri olmadığını göstermektedir.

Örneğin sivil hayatında Viyana'daki Avusturya Devlet Arşivi'nde personel departmanı başkanı bir Avusturya Silahlı Kuvvetleri LO/PCP'si, arşiv ve kütüphanelerde risk yönetimine ilişkin Kıdemli Askeri Görevler (bu derece, bilim ve araştırma alanında genel kurmay subay derecesi ile eşit sayılabilir) tez yapmıştır. Bu kişinin başarılı çalışması şu gerçeği göz önüne sermiştir: bu tür kurumlardaki sorumlu yetkililerin büyük çoğunluğu bu tür bir “durum değerlendirmesi” yapmıyor. Bu kişi tezinde Avusturya Devlet Arşivleri için ciddi bir risk kaynağı olarak yakındaki nehrin sularına işaret etmekte ve binanın sel alanında inşa edildiğini belirtmektedir. Bu nedenle su çizgisinden halen 15 metre aşağıda kalan bina bodrum katı su sızması riskine karşın su geçirmez hale getirilmiştir. Fakat bu arşiv binasının genel yüklenicisi 3,000'den fazla yangın detektörü ve yangın önleme sistemi kurmuş, fakat yapının dışından veya içinden gelebilecek su baskınlarına karşı hiçbir sistem kurmamıştır.

Bu tür durumlarda uzman askeri personelin risk yönetimine ilişkin danışman olarak hareket etmesi ve sivil yetkililer ile işbirliği yaparak –“İrtibat”- kendi uzmanlıklarının bu tür durumlarla baş etmek için kullanılmasını sağlaması gerekir.

Kültürel Özelliklerin Askeri Korumasında “Temel Durum”

İlk olarak “Kültürel Özelliklerin Askeri Koruması” ifadesi biraz çağ dışı görünmektedir. “Silahlı Çatışma Kanunu” (LOAC) silahlı çatışma dönemlerinde veya – Hague Sözleşmesinin ikinci protokolünün kabulünden bu yana –uluslar arası olmayan silahlı çatışma dönemlerinde geçerli olduğu, PCP temelde askeri bir husus olan 1954 Hague Sözleşmesinin tanımıdır. Bizler, Avusturya Milli Savunma Akademisi uzman personeli olarak, aşağıdaki hususlara dikkat çekmek ve bu “askeri PCP” ifadesini eklemek istiyoruz:

PCP ile genelde üç tür grup ilgilendir – söz gelimi – “Üç Sütunlu Yapı”:

İlk Sütun PCP ile ilgilenen Uluslar Arası Kuruluşlar, Devlet Kuruluşları ve Sivil Toplum Örgütlerinin personeli ve üyelerinden oluşur: UNESCO, Avusturya Federal Anıtlar Dairesi gibi sorumlu Devlet Kuruluşları WATCH, Blue Shield gibi Sivil Toplum Örgütleri Bu sütunun odak noktası Kültürel Özellikler, Kültürel Miras veya Anıtlardır.

İkinci Sütun ise Uluslar Arası İnsan Hakları Hukuku (IHL) alanında çalışan avukatlar ve hukuk danışmanlarından oluşur. Bu kişilerin asıl odak noktası doğal olarak IHL'ye ve bilhassa Silahlı Çatışma Kanununa (LOAC) uygunluktur.

Üçüncü Sütun belirli bir Sorumluluk Alanında (AOR= veya çatışma bölgesinde görevli askeri personelden oluşur. Bu üçüncü sütunun ana odak noktası, hiçbir kısıtlama olmaksızın askeri emirlerin uygunluğu olmalıdır. Gerçek çatışma bölgelerinde bu emirler “Savaş Sonrası Senaryo” ile baş edilmesi konusunun çok büyük bir yüzdesini teşkil eder ve bu durumlarda PCP, bu senaryonun ele alınması açısından çok önemli bir bileşendir.

İşlevsel ve hedef odaklı bir PCP'nin gerçekleştirilmesi için bu üç sütun arasında yoğun irtibat sağlanması, bilhassa bu üç sütunun da kendi kavramları, terminolojisi ve kültürel özellik veya kültürel miraslara kendine özgü erişim hakları bulunduğu göz önüne alındığında mutlak bir zorunluluktur.

Son olarak, ana hedef görevin uygun olması ve olmalıdır ve yaklaşım çok farklı olsa da bu görevi başarmanın yolu “Başarılı Risk Yönetimi”nden geçmektedir.

Bu yaklaşım üzerinde başarıyla uzlaşmak en büyük zorluktur, fakat amaç aynı kalacaktır: